

آموزش و پرورش فراگیر

راهنمای کاربردی برای معلمان

www.ketab.ir

مؤلف:

دکتر علی صادقی سیاح

با همکاری

مرضیه باباخانی

سرشناسه	: صادقی سیاح، علی، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: آموزش و پرورش فراگیر: راهنمای کاربردی برای معلمان/ مؤلف: علی صادقی سیاح
مشخصات نشر	: همدان: فراگیر هگمتانه، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۵ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۹-۲۱۰-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: آموزش و پرورش فراگیر
موضوع	: Inclusive education
شناسه افزوده	: باباخانی، مرضیه، ۱۳۶۳، نویسنده.
رده بندی کده	: ۱۳۹۶ آ ۸ ۲ ص / LC ۱۲۰۰
رده بندی یوبی	: ۳۷۱/۹۰۴۶
شماره کتابت - ساسی ملی	: ۵۱۱۴۵۱۲

آموزش و پرورش فراگیر

علی صادقی سیاح - مرضیه باباخانی

انتشارات فراگیر هگمتانه

سینا

جلد ۱۰۰۰

اول ۱۳۹۶/

۹۷۸-۶۰۰-۲۱۹-۲۱۰-۳

۲۰۰۰۰ تومان

عنوان کتاب:

مؤلف:

ناشر:

چاپ:

شمارگان:

نوبت چاپ:

شابک:

قیمت:

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

پیشگفتار	۱۱
فصل اول: مبانی آموزش و پرورش فراگیر	۱۳
مقدمه	۱۳
تاریخچه	۱۴
سیر تحولی آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه	۱۷
اهداف تلفیق	۱۹
مقایسه آموزش عادی، ویژه، یکپارچه و فراگیر	۲۲
آموزش عادی	۲۲
آموزش ویژه	۲۳
آموزش یکپارچه	۲۳
آموزش فراگیر	۲۳
مقایسه آموزش تلفیقی (یکپارچه) با آموزش فراگیر	۲۳
دیدگاه‌های مختلف در زمینه آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه	۲۴
پیش فرض‌های دیدگاه سنتی	۲۴
پیش فرض‌های دیدگاه اجتماعی	۲۵
فلسفه آموزش و پرورش فراگیر	۲۵
اثرات آموزش و پرورش فراگیر	۲۷
ایجاد توازن از دست رفته	۲۷
ایجاد فرصت آموزشی	۲۹
اصلاح نگرش	۲۹
مطالعات آموزش فراگیر	۳۳
فصل دوم: آشنایی با دانش آموزان با نیازهای ویژه	۳۷
مفهوم تفاوت‌ها	۳۷
طبقه بندی دانش آموزان با نیازهای ویژه	۳۹

۴۱	آشنایی با دانش‌آموزان دیرآموز
۴۲	شیوع
۴۴	راهکارهای عمومی آموزش دانش‌آموزان دیرآموز
۴۵	روش‌های کمک به دانش‌آموزان دیرآموز
۴۶	آشنایی با دانش‌آموزان با اختلال ویژه یادگیری
۴۶	تعریف دانش‌آموزان با اختلال ویژه یادگیری
۴۷	ملاکهای تشخیصی اختلالات ویژه یادگیری بر اساس DSM5
۴۸	ویژگیهای دانش‌آموزان با اختلال ویژه یادگیری
۵۰	سبب‌شناسی
۵۱	شیوع
۵۱	آشنایی با کودکان و دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی
۵۱	تعریف
۵۲	ملاکهای تشخیصی کم‌توان ذهنی
۵۲	درجه‌بندی کم‌توانی ذهنی
۵۳	علل کم‌توانی ذهنی
۵۳	عوامل مربوط به قبل از تولد
۵۴	عوامل مربوط به هنگام تولد
۵۴	عوامل بعد از تولد
۵۵	ویژگیهای دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی
۵۵	شیوع
۵۵	طبقه‌بندی آموزشی
۵۶	برنامه آموزشی
۵۶	دوره پیش دبستان
۵۷	دوره آموزش ابتدایی
۵۷	راهبردهای آموزشی
۵۹	آشنایی با کودکان و دانش‌آموزان با نارسایی شنوایی
۵۹	تعریف
۵۹	انواع نارسایی شنوایی
۶۰	ویژگیهای کودکان با نارسایی‌های شنوایی
۶۰	شیوع
۶۱	سبب‌شناسی
۶۱	ملاحظات آموزشی
۶۲	راهبردهای آموزشی برای دانش‌آموزان کم‌شنوا

۶۳	راهنمای آموزش برای دانش‌آموزان ناشنوا
۶۴	آشنایی با کودکان و دانش‌آموزان با نارسایی بینایی
۶۴	تعریف نابینایی
۶۵	ویژگی‌ها، رفتارها و علائم تشخیصی کودکان با نارسایی بینایی
۶۶	شیوع نارسایی بینایی
۶۶	سبب شناسی
۶۷	برنامه آموزشی
۶۷	روشهای آموزشی
۶۸	ملاحظات آموزشی
۶۹	راهنمای آموزش برای دانش‌آموزان کم‌بینا
۷۰	راهنمای آموزش برای دانش‌آموزان نابینا
۷۱	آشنایی با کم‌بینان و دانش‌آموزان معلول جسمی- حرکتی
۷۲	تعاریف
۷۳	ویژگی‌های کودکان معلول جسمی- حرکتی
۷۴	شیوع
۷۴	سبب‌شناسی
۷۴	طبقه‌بندی
۷۶	ملاحظات آموزشی
۷۸	راهنمای آموزش
۷۹	فصل سوم: چگونگی اجرای طرح فراگیرسازی آموزش و پرورش
۷۹	مقدمه
۸۰	اهداف طرح آموزش فراگیر
۸۰	مدارس پذیرا
۸۰	مدارس مرجع
۸۰	معلم رابط
۸۰	شرح وظایف معلم رابط
۸۱	راهکارهای اجرای مطلوب آموزش فراگیر
۸۶	انطباق‌های کلاسی برای گروه‌های مختلف دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۸۸	عوامل موثر در اجرای طرح آموزش فراگیر
۹۱	اقدامات لازم برای موفقیت طرح آموزش فراگیر
۹۳	مزایای اجرای آموزش فراگیر
۹۶	مشکلات آموزش فراگیر
۹۸	موانع و تنگناهای تعمیم آموزش فراگیر

۱۰۰	آسیب‌های احتمالی فراروی فراگیر سازی
۱۰۳	نتایج تحقیقات انجام گرفته در زمینه‌ی اجرای طرح آموزش فراگیر
۱۰۹	فصل چهارم: طراحی برنامه‌ی آموزش فراگیر
۱۰۹	طرح درس
۱۱۰	طرح درس روزانه
۱۱۰	مراحل طرح درس روزانه
۱۱۳	شیوه‌های آموزش کارآمد
۱۱۳	ویژگی‌های تدریس مؤثر، کارآمد و منسجم
۱۱۴	ویژگی‌های عمده معلم‌های کارآمد و مؤثر
۱۱۵	توصیه‌هایی برای طراحی برنامه‌های آموزشی فراگیر
۱۱۶	دلایل ا- حال عدم یادگیری دانش‌آموزان
۱۱۸	پیامدهای رقابت
۱۱۹	توصیه‌هایی برای ساره مابین رفتار بعضی از دانش‌آموزان
۱۱۹	برنامه آموزش انفرادی
۱۲۰	اهداف برنامه آموزش انفرادی
۱۲۲	مراحل تدوین برنامه آموزش انفرادی
۱۲۴	متغیرهای برنامه آموزش انفرادی
۱۲۵	محتوای برنامه آموزش انفرادی
۱۲۷	نوشتن برنامه آموزش انفرادی
۱۲۹	گروه برنامه آموزش انفرادی
۱۲۹	اجرای برنامه آموزش انفرادی
۱۳۱	فصل پنجم: راهبردهای آموزشی
۱۳۱	در طرح فراگیرسازی آموزش و پرورش
۱۳۱	تدریس همسال (همشاگردی)
۱۳۱	مقدمه
۱۳۲	تعریف تدریس همسال
۱۳۲	انواع تدریس همسال
۱۳۳	اهداف
۱۳۳	نقش معلم در تدریس همسال
۱۳۴	روش‌های اجرای تدریس همسال
۱۳۵	مزایای تدریس همسال
۱۳۶	رهنمودهایی برای معلم جهت تدوین برنامه آموزشی مؤثر و کارآمد
۱۳۷	نمونه‌هایی از اجرای تدریس همسال

۱۳۸.....	خطرات پیشروی اجرای راهبرد تدریس همسال.....
۱۳۹.....	تدریس گروهی.....
۱۳۹.....	تعریف.....
۱۳۹.....	انواع تدریس گروهی.....
۱۴۳.....	مزایای تدریس گروهی.....
۱۴۴.....	نقش معلم در تدریس گروهی.....
۱۴۵.....	خطرات پیش روی اجرای راهبرد تدریس گروهی.....
۱۴۵.....	راهبردهای آموزشی مورد استفاده در طرح آموزش فراگیر در ایران.....
۱۴۷.....	رویکرد خانواده محور.....
۱۵۰.....	مستندات پیشرفت نتایج استفاده از رویکرد خانواده محور برای کودک.....
۱۵۰.....	مستندات پیشرفت نتایج استفاده از رویکرد خانواده محور برای والدین/ خانواده.....
۱۵۱.....	مستندات پیشرفت نتایج استفاده از رویکرد خانواده محور برای ارائه دهندگان خدمات.....
۱۵۳.....	فصل ششم: فراگیرسازی آموزش و پرورش در ایران.....
۱۵۳.....	تاریخچه آموزش و پرورش فراگیر در ایران.....
	شیوه نامه‌ی اجرایی آیین نامه‌ی آموزش و پرورش تلفیقی فراگیر کودکان و دانش‌آموزان با
۱۵۴.....	نیازهای ویژه.....
۱۵۴.....	آموزش تلفیقی- فراگیر.....
۱۵۵.....	سازماندهی.....
۱۵۷.....	شرایط انتخاب و شرح وظایف عوامل اجرایی.....
۱۵۷.....	شرایط انتخاب آموزگار/ دبیر رابط.....
۱۵۷.....	وظایف آموزگار/ دبیر رابط.....
۱۶۰.....	وظایف آموزگار/ دبیر کلاس تلفیقی - فراگیر.....
۱۶۱.....	وظایف مدیر واحد آموزشی تلفیقی - فراگیر.....
۱۶۲.....	وظایف مدیر واحد آموزشی پشتیبان.....
۱۶۴.....	وظایف اداره آموزش و پرورش منطقه.....
۱۶۵.....	وظایف اداره کل آموزش و پرورش استان.....
۱۶۶.....	وظایف اداره آموزش و پرورش استثنایی استان.....
۱۶۶.....	مقررات ثبت‌نام، سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و آموزش‌های جبرانی.....
۱۶۶.....	مقررات ثبت‌نام و امتحانات دانش‌آموزان مشمول آموزش تلفیقی- فراگیر.....
۱۶۷.....	آموزش‌های جبرانی و نحوه ارائه آنها به دانش‌آموزان مشمول آموزش تلفیقی- فراگیر.....
۱۶۸.....	ضوابط مناسب‌سازی فضاهای آموزشی.....
۱۶۸.....	ورودی‌ها.....
۱۶۹.....	راهرو.....

۱۶۹	بازشو (در و پنجره).....
۱۷۰	پله.....
۱۷۱	سطح شیبدار.....
۱۷۲	آسانسور.....
۱۷۳	فضای بهداشتی.....
۱۷۴	کلاسها.....
۱۷۴	کتابخانه.....
۱۷۵	نیمکت و میز کار.....
۱۷۵	آبخوری و آبسردکن.....
۱۷۶	نصب علام در فضاها.....
۱۷۷	محوطه مدارس.....
۱۷۸	ضرورت محکم فراگیر سازی آموزشی در ایران.....
۱۸۱	پیوستها.....
۱۸۱	الف) نمونه طرح درس.....
۱۸۲	ب) رفتارهای ورودی دانش آموزان.....
۱۸۲	ج) روشهای تدریس.....
۱۸۲	د) مواد آموزشی لازم و طراحی مناسب فضا و الگوی کلاس.....
۱۸۳	فعالیت‌های حین تدریس یا فرآیندهای یادگیری.....
۱۸۳	مراحل گام دوم.....
۱۸۴	فعالیت‌های پایانی تدریس یا جمع‌بندی فرآیند.....
۱۸۵	ب) نمونه برنامه آموزش انفرادی.....
۱۸۶	برنامه‌ی آموزش ویژه پیشنهاد شده و خدمات مربوطه.....
۱۸۶	گزارش پیشرفت دانش آموز به والدین.....
۱۸۷	توضیحات دیگر.....
۱۸۷	میزان عملکرد فعلی دانش آموز در یادگیری دروس.....
۱۸۸	میزان فعلی از عهده برآمدن در یادگیری دروسک.....
۱۸۸	در نظر گرفتن دلایل مخصوص.....
۱۹۲	برنامه کمک رفتاری.....
۱۹۵	منابع و مأخذ.....
۱۹۵	الف) منابع فارسی.....
۲۰۱	ب) منابع لاتین.....

پیش‌گفتار

اهمیت آموزش و پرورش را به عنوان مهم‌ترین عامل رشد انسان، هیچ‌گاه نمی‌توان در طول تاریخ بشر نادیده گرفت و بی‌شک توجه به آن از جایگاه و منزلت ویژه‌ای برخوردار است. از نشانه‌های نظام آموزش و پرورش پویا، انطباق و انعطاف‌پذیری آن نسبت به پیشرفت‌های علمی و فناوری روز و موفقیت در ایجاد تغییرات اصولی در برهه‌های حساس از تاریخ است. در حال حاضر، پیشنهاد می‌شود هر فردی در حد امکان در محیط طبیعی، باز و نامحدود رشد یابد و آموزش ببیند بنابراین ملاحظه می‌شود که در سال‌های اخیر توجه شایانی به نهضت عامه‌سالان، یکپارچه‌سازی آموزشی، آموزش تلفیقی و آموزش فراگیر معطوف شده است. تمامی این حرکت‌ها به‌شمار می‌آیند که کمیت و کیفیت زندگی انسان ارتقا یابد، به آن غنای بیشتر بخشیم و رشد همه جانبه انسان تسهیل یابد.

نظام آموزش و پرورش دنیای امروز گرچه در جهت کسب تجربه در این زمینه گام‌هایی برداشته است اما این رویکرد به نوبه خود سرعت تحولات و حجم تلاش‌های جهانی برای دستیابی به اهداف، به تلاشی بسیار وسیع‌تر از آنچه تاکنون بر آن همت نهاده نیاز دارد. فراگیرسازی کلاس‌های درس که در واقع کوچک‌ترین خرده نظام‌های تشکیل دهنده‌ی این نظام هستند، از مهم‌ترین ضروریات فراگیرسازی نظام آموزش و پرورش است. بی‌گمان، بدون ارتقای دانش، تغییر نظام نگرش و افزایش مهارت‌های شاغلان معلمان که کارگزاران اصلی این مأموریت عظیمند، هر گونه تغییر، بهبود و نوآوری در نظام آموزش و پرورش ناممکن یا کم اثر خواهد بود. از این‌رو، اولین تلاش برنامه‌ریزان و معلمان فراگیرسازی آموزش و پرورش در سطح بین‌المللی به تربیت معلمان متمرکز شده است.

در کتاب «آموزش و پرورش فراگیر» مولف سعی کرده است با دقت علمی و نگاهی موشکافانه درباره‌ی ابعاد گوناگون آموزش فراگیر بحث کرده و به طور علمی و کاربردی راهبردهای مفید و رهنمودهای لازم و ضروری را به دانشجو معلمان، معلمان، مدیران و برنامه‌ریزان ارائه نماید. کتاب آموزش و پرورش فراگیر شامل شش فصل به شرح زیر است:

- فصل اول، در نظر دارد اطلاعاتی درباره اصول زیر بنایی و هم چنین چیهستی آموزش فراگیر، سیر تاریخی تحول در آموزش و پرورش از عادی سازی تا فراگیرسازی، فلسفه آموزش فراگیر در اختیار شما قرار دهد.

- فصل دوم، به اصل تفاوت‌ها در دانش‌آموزان و علل آن پرداخته و در ادامه به ویژگی‌ها، علل، شیوع و رهنمودهایی بر آموزش گروه‌های مختلف دانش‌آموزان با نیازهای ویژه ارائه شده است.

- فصل سوم، درباره اهداف آموزش و پرورش فراگیر، راهبردهای اجرای مطلوب، متناسب‌سازی منابع، نقش عوامل مختلف در آموزش فراگیر، مزایا، معایب و موانع اجرای آن بحث می‌کند.

- فصل چهارم، چگونگی طراحی برنامه آموزش، طرح درس، تدریس کارآمد، ویژگی‌های معلمان کارآمد و چگونگی تدریس برنامه آموزش انفرادی را شرح و بسط داده است.

- فصل پنجم، با دیدن گرفتن اهمیت راهبردهای آموزشی در آموزش فراگیر به روش تدریس همسال، تدریس گروهی و رویکردهای مورد استفاده در ایران پرداخته و با توجه به اهمیت خانواده در آموزش فراگیر، رویکرد خانواده‌محور را توضیح داده است.

- فصل ششم، به نحوه اجرای آموزش فراگیر و مطالعاتی که در این زمینه در ایران انجام شده اشاره شده است.

در پایان کتاب، نمونه فرم برنامه آموزش انفرادی، طرح درس و منابع استفاده شده برای تألیف کتاب حاضر آورده شده است.

امید است اثر حاضر بتواند به عنوان یک کتاب درسی در سطحی مانند آموزش فراگیر، برنامه-ریزی درسی آموزش و پرورش کودکان استثنایی در تمامی سطوح آموزش عالی (کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکتری) مورد استفاده استادان، دانشجویان، پژوهشگران، برنامه‌ریزان و معلمان قرار گیرد.

سخن آخر اینکه از خوانندگان گرامی متواضعانه درخواست می‌شود اثر حاضر را با دقت و حوصله مطالعه کنند، رهنمودها و توصیه‌های مربوط را به کار برند و با ارائه نظرها و پیشنهادهای سازنده خود بر غنای این کتاب بیفزایند.